

بیماری های مادرزادی قلب Congenital heart defect

تهیه و تنظیم:

گروه آموزش به بیمار و ارتقای سلامت بیمارستان مهراد

تاریخ بازنگری : اردیبهشت ۱۴۰۵

نقص مادرزادی قلب چیست؟

هنگامی که قلب یا رگ های خونی نزدیک قلب به طور طبیعی قبل از تولد رشد نمی کنند، یکی از انواع بیماری قلبی به نام نقص مادرزادی قلب به انگلیسی Congenital heart defect یا chd رخ می دهد. بیشتر نقایص قلبی یا باعث جریان خون غیر طبیعی در قلب می شوند یا جریان خون را در قلب یا عروق مسدود می کنند و می توانند عملکرد قلب را مختل کنند.

برخی از این نقص های مادرزادی قلبی در کودکان ساده هستند و نیازی به درمان خاصی ندارند. در حالی که برخی از آنها پیچیده تر هستند و نیاز به درمان فوری دارند. گاهی ممکن است کودک در یک دوره چند ساله نیاز به چندین عمل قلب برای اصلاح نقص قلبی مادرزادی داشته باشد.

نقایص مادرزادی قلب در نزدیک به ۱ درصد از نوزادان رخ می دهد و اکثر جوانان مبتلا به نقایص مادرزادی قلب تا بزرگسالی زندگی می کنند. در بیشتر موارد، علت بروز بیماری قلبی مادرزادی ناشناخته است. گاهی اوقات یک عفونت ویروسی در مادر باعث این بیماری می شود. برخی از نقایص مادرزادی قلب نتیجه مصرف الکل یا مواد مخدر در دوران بارداری هستند. همچنین این بیماری می تواند ژنتیکی (ارثی) باشد.

علائم بیماری مادرزادی قلبی در نوزادان چیست؟

نقایص مادرزادی جدی قلب معمولاً بلافاصله پس از تولد یا در چند ماه اول زندگی مشاهده می شوند. علائم ناراحتی قلبی در نوزادان می تواند شامل موارد زیر باشد:

- سیانوز: تغییر رنگ لب ها، زبان یا ناخن دست به خاکستری یا آبی کم رنگ
- تنفس سریع و سطحی
- ادم و تورم در اندام های انتهایی مانند پاها یا در قسمت شکم و اطراف چشم
- این کودکان ممکن است در هنگام شیر خوردن دچار تنگی نفس شوند. همین موضوع می تواند باعث کاهش وزن یا وزن گیری ضعیف آنها شود.

برخی از بیماری های قلبی مادرزادی (CHD) که جدیت کمتری دارند و علائم زیادی ایجاد نمی کنند ممکن است تا اواخر دوران کودکی تشخیص داده نشوند. علائم و نشانه های نقص مادرزادی قلب در کودکان بزرگتر ممکن است شامل موارد زیر باشد:

- این کودکان هنگام ورزش یا فعالیت به راحتی دچار تنگی نفس می شوند.
- ورزش یا فعالیت آنها را خیلی سریع خسته می کند.
- ممکن است در حین ورزش یا فعالیت غش کنند.
- تورم در دست یا مچ پا در این کودکان دیده می شود.

علل نقص مادرزادی قلب چیست؟

۶ هفته اول بارداری، زمانی است که قلب کودک شروع به شکل گیری می کند و ما شاهد اولین تپش های قلب جنین هستیم. رگ های خونی اصلی قلب هم در همین زمان این زمان حساس شروع به رشد می کنند.

نقایص مادرزادی قلب در این مرحله از رشد جنین شروع تشکیل می شوند. پزشکان دقیقاً نمی دانند چه چیزی باعث ایجاد بسیاری از این نقص ها می شود. برخی از عواملی که ممکن است در ایجاد نواقص مادرزادی قلبی نقش داشته باشند عبارتند از:

- ژنتیک
- داشتن برخی بیماری ها و اختلالات پزشکی
- مصرف برخی داروها
- عوامل محیطی یا سبک زندگی، مثل سیگار کشیدن.

روش تشخیص بیماری مادرزادی قلبی (CHD) چگونه است؟

اگر کودک دارای تاخیر در رشد یا تغییر در رنگ لب ها، زبان یا ناخن ها باشد، پزشک ممکن است به تشخیص نقص مادرزادی قلب مشکوک شود. دکتر قلب ممکن است هنگام گوش دادن به قلب کودک با گوشی پزشکی صدای قلب (سوفل) را بشنود.

اکثر سوفل های قلبی بی دلیل هستند، به این معنی که هیچ نقص قلبی وجود ندارد و سوفل برای سلامت کودک شما خطرناک نیست. با این حال، برخی از سوفل ها ممکن است به دلیل تغییرات جریان خون به قلب ایجاد شوند. به طور کلی آزمایش های تشخیصی نقص مادرزادی قلب عبارتند از:

- پالس اکسیمتری: این وسیله سنسوری است که روی نوک انگشت قرار می گیرد و میزان اکسیژن خون را ثبت می کند. اکسیژن بسیار کم ممکن است نشانه ای از مشکل قلبی یا ریوی باشد.

الکتروکاردیوگرام (ECG): نوار قلب آزمایشی غیرتهاجمی است که فعالیت الکتریکی قلب را ثبت می کند. الکتروکاردیوگرام می تواند به تشخیص ریتم نامنظم قلب (آریتمی) کمک کند.

اکوکاردیوگرافی: اکو قلب نشان می دهد که چگونه خون در قلب و دریچه های قلب حرکت می کند. اکوکاردیوگرام می تواند برای جنین هم انجام شود.

- اشعه ایکس قفسه سینه: عکس اشعه ایکس قفسه سینه وضعیت قلب و ریه‌ها را نشان می‌دهد. این آزمایش می‌تواند نشان دهد که آیا قلب بزرگ شده است یا اینکه ریه‌ها حاوی خون اضافی یا مایعات دیگری هستند. این علائم می‌توانند نشانه‌های نارسایی قلبی باشند.
- کاتتریزاسیون قلبی: در این آزمایش، یک لوله نازک و انعطاف‌پذیر (کاتتر) در یک رگ خونی، معمولاً در ناحیه کشاله ران، وارد شده و به سمت قلب هدایت می‌شود. کاتتریزاسیون می‌تواند اطلاعات دقیقی در مورد جریان خون و نحوه عملکرد قلب ارائه دهد. برخی از درمان‌های قلبی را می‌توان در طول کاتتریزاسیون قلبی انجام داد.
- ام آر آی: ام آر آی قلب چیست؟ این آزمایش ممکن است برای تشخیص و ارزیابی نقایص مادرزادی قلب در نوجوانان و بزرگسالان انجام شود. MRI. قلب تصاویر سه بعدی از قلب ایجاد می‌کند که امکان اندازه‌گیری دقیق حفره‌های قلب را فراهم می‌کند.

بهترین راه درمان نقص مادرزادی قلب چیست؟

- درمان نقایص مادرزادی قلب در کودکان به نوع خاص بیماری قلبی و شدت آن بستگی دارد. گاهی اوقات، یک نقص مادرزادی قلب ممکن است هیچ اثر طولانی مدتی بر سلامت کودک نداشته باشد و نیازی به درمان نداشته باشد. سایر نقایص مادرزادی قلب، مانند یک سوراخ کوچک در قلب، ممکن است با افزایش سن کودک بسته شود.
- نقایص جدی مادرزادی قلب بلافاصله پس از تشخیص نیاز به درمان دارند. به طور کلی درمان بیماری‌های قلبی شامل داروها، عمل‌های قلبی یا جراحی یا پیوند قلب است.

عوامل خطر نارسایی قلبی مادرزادی چیست؟

بیشتر بیماری‌های قلبی مادرزادی ناشی از تغییراتی است که در اوایل رشد قلب کودک قبل از تولد رخ می‌دهد. علت دقیق اکثر نقایص مادرزادی قلب ناشناخته است، اما برخی از عوامل خطر شناسایی شده‌اند. عوامل خطر برای نقص مادرزادی قلب عبارتند از:

- سرخچه (سرخک آلمانی): ابتلا به سرخچه در دوران بارداری می‌تواند باعث ایجاد مشکلاتی در رشد قلب کودک شود. آزمایش خونی که قبل از بارداری انجام می‌شود می‌تواند مشخص کند که آیا شما در برابر سرخچه مصون هستید یا خیر. کسانی که مصون نیستند می‌توانند واکسن دریافت کنند.
- دیابت: کنترل دقیق قند خون قبل و در طول بارداری می‌تواند خطر ابتلا به نقص مادرزادی قلب را در نوزاد کاهش دهد. دیابتی که در دوران بارداری ایجاد می‌شود (دیابت بارداری) به‌طور کلی خطر نقص قلبی نوزاد را افزایش نمی‌دهد.
- داروها: برخی از داروهای مصرف‌شده در دوران بارداری ممکن است باعث آنومالی قلبی مادرزادی شود. برخی از این داروها عبارت‌اند از:
 - تالیدومید
 - مهارکننده‌های آنزیم مبدل آنژیوتانسین
 - استاتین‌ها
 - داروی آکنه
 - ایزوترتینوئین یا همان راکوتان
 - برخی از داروهای صرع
 - برخی داروهای ضد اضطراب.
- مصرف الکل در دوران بارداری: مصرف الکل در دوران بارداری خطر بیماری قلبی ارثی را افزایش می‌دهد.
- سیگار کشیدن: اگر سیگار می‌کشید، آن را ترک کنید. سیگار کشیدن در دوران بارداری خطر بیماری مادرزادی قلبی را در نوزاد افزایش می‌دهد.

سابقه خانوادگی و ژنتیک: نقایص مادرزادی قلب گاهی اوقات در خانواده ایجاد می‌شوند و ممکن است با یک سندروم ژنتیکی همراه باشند. بسیاری از کودکان با کروموزوم ۲۱ اضافی (سندرم داون) دارای نقص مادرزادی قلبی هستند. حذف بخشی از کروموزوم ۲۲ نیز باعث نقص قلبی می‌شود.

راهی برای جلوگیری از بیماری مادرزادی قلبی وجود دارد؟

ما علت ایجاد اکثر نقایص مادرزادی قلب را هنوز نمی‌دانیم و به همین خاطر گاهی امکان پیشگیری از آنها وجود نداشته باشد. اگر خطر به دنیا آوردن فرزندی با نقص مادرزادی قلبی دارید، آزمایش ژنتیک و غربالگری ممکن است در دوران بارداری کمک‌کننده باشد. با انجام کارهای زیر می‌توانید به‌طور کلی خطر ایجاد نقایص مادرزادی در جنین را کاهش داده و جلوگیری از بیماری قلبی جنین را به بهترین وجه انجام دهید:

- انجام مراقبت‌های لازم در دوران بارداری: معاینات منظم با دکتر زنان در دوران بارداری برای سلامت مادر و کودک ضروری است.
- مولتی ویتامین با اسید فولیک مصرف کنید. مصرف روزانه ۴۰۰ میکروگرم اسید فولیک باعث کاهش نقایص مادرزادی در مغز و نخاع می‌شود. این عامل ممکن است به کاهش خطر نقص قلبی هم کمک کند.
- مشروب نخورید و سیگار نکشید.
- واکسن سرخچه (سرخک آلمانی) بزنید. ابتلا به سرخچه در دوران بارداری می‌تواند روی رشد قلب جنین تأثیر بگذارد. زدن واکسن سرخچه قبل از بارداری ضروری است.
- قند خون را کنترل کنید. اگر دیابت دارید، کنترل خوب قند خون می‌تواند خطر نقص مادرزادی قلب را کاهش دهد.
- بیماری‌های مزمن را مدیریت کنید. اگر بیماری زمینه‌ای دیگری مانند فیل کتونوری دارید، با پزشک خود در مورد درمان و مدیریت آن صحبت کنید.
- قبل از مصرف هر دارویی با دکتر خود مشورت کنید. برخی از داروها می‌توانند باعث نقص مادرزادی شوند. لیست تمام داروهایی که مصرف می‌کنید، از جمله داروهایی که بدون نسخه خریداری می‌شوند را به دکتر خود گزارش دهید.